

Mediació familiar i Coordinació de parentalitat

Rut García Rodríguez

Psicòloga forense, Mediadora familiar i Coordinadora de parentalitat

www.rutgarcia.com

rut.garcia@copc.cat

TF. 606 50 27 69

QUÈ ÉS LA MEDIACIÓ FAMILIAR ?

- La mediació és un **procés alternatiu a la via judicial de resolució de conflictes** on un professional qualificat i habilitat per exercir com a mediador facilita que **les persones parlin, reflexionin i trobin de forma conjunta una solució viable i útil per totes dues parts.**
- La mediació familiar s'ha desenvolupat fonamentalment en els supòsits de separació ó divorci, però es pot portar a terme en **qualsevol altre conflicte de família**: cura de gent gran, herències i **fora de l'àmbit familiar**: comunitats de veïns, cobrament de lloguers, empreses...

APROXIMACIÓ HISTÒRICA

- La intervenció d'una tercera persona respectat pels seus coneixements i habilitats i neutral per ajudar a solucionar els conflictes familiars i comunitaris és **ancestral i apareix a les velles cultures tribals**.
- Les cultures orientals utilitzen la mediació com a eina per resoldre conflictes des de fa milers d'anys. Precisament va ser **introduïda als EEUU pels immigrants xinesos**.
- A finals del segle XIX es va començar a utilitzar la mediació per resoldre els conflictes entre patrons i obrers.

APROXIMACIÓ HISTÒRICA

- **EEUU va ser el país pioner** en posar en pràctica la mediació tal i com la entenem avui dia, fa més de 30 anys. Entre els diferents estats dels EEUU, la regulació de la mediació varia (per ex, a Alaska i a Califòrnia la primera sessió informativa sobre la mediació és obligatòria en tots els procediments familiars).
- **Canadà, Anglaterra i França** han seguit la implantació de la mediació iniciada pels EEUU.
- Als països on s'aplica la mediació, és altament eficaç per gestionar els conflictes en matèria familiar, ja que **redueix la tensió i l'enfrontament entre les parts, preserva la comunicació** i afavoreix les relacions posteriors dels implicats.

BENEFICIS DE LA MEDIACIÓ

- La mediació és un procés que ajuda a comunicar-se i dóna la possibilitat d'expressar els propis **sentiments i fer-los arribar a l'altra part**, així com clarificar la visió que cada part té sobre el conflicte i la seva possible solució.
- S'obté un **major grau de satisfacció** i s'aconsegueix un major grau de compliment dels acords.
- Permet estalviar temps i és **molt menys costós** que un procés judicial tant a nivell emocional com econòmic.

FUNCIONS D'UN/A MEDIADOR/A

- Ajudar a les parts a diferenciar els punts d'acord i desacord.
- Explorar alternatives.
- Establir compromisos a fi de que les parts arribin a un acord consensuat sobre els punts discordants derivats del seu conflicte familiar.
- Important agent de la realitat per les parts.

Què no fa un/a Mediador/a familiar

- La mediació familiar no és recomanable en situacions d'alta conflictivitat en que qualsevol pacte pot ser negat per mantenir-se en la disputa.
- El mediador no fa recomanacions al jutge ni elabora informes per al jutjat. En les mediacions intrajudicials informa al jutjat si s'han assolit o no acords però no facilita el contingut dels mateixos.
- No deu influir en el contingut dels acords.

CARACTERÍSTIQUES DE LA MEDIACIÓ

En general, el procés de mediació té les següents quatre característiques bàsiques:

1. VOLUNTARIETAT
2. CONFIDENCIALITAT
3. IMPARCIALITAT
4. NEUTRALITAT

PROCÉS DE LA MEDIACIÓ

1. ETAPA PRELIMINAR:

Trobada individual del mediador amb cada part. El mediador obté informació sobre la història de la parella, la visió individual sobre el conflicte, les intencions personals i identificant els problemes complets. (llistat de punts d'acord i desacord) i les expectatives o objectius que cada un té.

2. ETAPA DE MEDIACIÓ:

- 1ª fase: creant l'escenari, discurs inicial en la primera sessió conjunta, agraïment, característiques del procés, marcar l'enquadra del procés, preguntes?
 - Seran sessions conjuntes exceptuant el **caucus ó reunió privada** o la incorporació de tercers.
 - Es firma l'ACTA D'INICI DE LA MEDIACIÓ.
- 2ª fase: en aquesta fase és important **reforçar la idea de la comunicació** com a camí imprescindible per arribar a l'objectiu proposat utilitzant les tècniques de resolució de conflictes: plantejament del problema, proposta d'alternatives i possibles solucions.

PROCÉS DE LA MEDIACIÓ

3ª fase: **negociació ó fase principal:** comunicació dels problemes i anàlisis de les alternatives de solució, la satisfacció de tots els membres implicats i la previsió de futur.

El/la mediador/a ha d'analitzar si alguna proposta resulta operativa i si té ó no possibilitats de ser acceptada, no només per la parella sinó també legalment.

4ª fase: **conclusió ó fase final:** es redacten els acuers.

Es signa l'ACTA FINAL DE LA MEDIACIÓ.

3. LEGALIZACIÓN: els acords arribats es presenten davant del Jutjat de Família per la seva ratificació legal.

Un pas més enllà de la Mediació: Què és la Coordinació de Parentalitat?

- Es un procés d'intervenció adreçat a les famílies amb dificultats de relació i **alta conflictivitat després d'un divorci** (diversos procediments judicials, interrupció del règim de visites, denúncies creuades)
- Ajuda a portar a terme el Pla de Parentalitat ó els acords arribats entre els progenitors
- Centrat en les **necessitats dels fills i filles**
- Aquestes famílies necessiten més que un seguiment, **una intervenció més intensiva i a llarg termini on es contempli simultàniament una funció psicoeducativa**, de mediació de disputes i de coordinació entre diferents professionals involucrats amb la família.

Orígens

- El seu origen es remunta també als **Estats Units durant la dècada dels 90** de la frustració dels magistrats
- **No havia funcionat prèviament la mediació familiar** o altres intervencions que eren efectives en casos de separació o divorci.
- Aquestes famílies, essent un **10% del total aproximat**, arribaven a emprar un altíssim percentatge dels recursos dels jutjats a causa dels seus freqüents litigis.
- A més, en aquells anys, els estudis sobre les conseqüències del divorci en els nens van concloure que **el conflicte interparental** era el principal causant dels **problemes psicològics que presentaven els fills i filles**.

Orígens

- La recerca sobre intervencions dels CP, indiquen que el nombre de **compareixences judicials disminueix considerablement**, reduint el cost per la justícia i per les famílies.
- D'aquí que, en els darrers deu anys, el rol i implementació social dels coordinadors de parentalitat als EUA hagi crescut de manera gairebé exponencial en tots els estats.

DIFERÈNCIES ENTRE LA CP I D'ALTRES DISCIPLINES

- **ARBITRATGE:** Les parts acorden el recurs d'un tercer perquè sigui aquest que les resolgui el conflicte. L'àrbitre emetrà una decisió que les parts es comprometen a complir.
- **CONCILIACIÓ:** La missió del conciliador és la de afavorir la resolució amistosa del conflicte. El conciliador no intervé, només constatarà el l'acord (ó no), oferint un marc neutral on les parts podran negociar.
- **TERAPIA:** És un tractament terapèutic que no està relacionat amb el procés judicial. El seu objectiu se centra en millorar la relació entre els membres de la família.

DIFERÈNCIES ENTRE LA MEDIACIÓ I D'ALTRES DISCIPLINES

- **PERITATGE PSICOLÒGIC:** El pèrit psicòleg explora els antecedents familiars, les dinàmiques abans de la ruptura, els membres del sistema familiar i la situació actual per poder avaluar i proposar un pla de parentalitat viable atenent el benestar del infants. Aquestes conclusions s'aporten a la vista judicial per auxiliar al jutge en les decisions respecte el pla de parentalitat que haurà de dictar.
- **MEDIACIÓ:** Les parts poden escollir al mediador. No resol ni aconsella. Provoca que les parts a través de la reflexió sobre els seus interessos i les seves necessitats arribin a un acord (ó no).
- **SEGUIMENT DE L'EATAF:** Els equips psicosocials dels jutjats de Catalunya realitzen un seguiment del compliment de la resolució judicial. Els tècnics no elaboren plans de coparentalitat, ni gestionen àrees de conflicte i tampoc realitzen una funció pedagògica.

Com es designa un CP?

Hi ha dues vies de designació :

- **Via judicial:** El jutge o magistrat determina, a petició dels advocats o per iniciativa pròpia, la necessitat d'intervenció d'un CP. En aquest cas, el jutjat es posa en contacte amb el Centre de Mediació per sol·licitar un professional del seu llistat de CCP.
- **Via no judicial:** Els advocats de les parts o directament les parts, s'adrecen al Centre de Mediació.

Temes que es poden tractar en un procés de CP

Es poden tractar els punts del pla de parentalitat així com totes aquelles qüestions de la vida quotidiana dels fills en els que sigui difícil arribar a un acord entre progenitors-com per exemple:

- Els horaris i la distribució del temps de convivència durant el període escolar, els festius i les vacances.
- Les transicions d'un progenitor a un altre: el lloc, la data, l'hora, els mitjans de transport i la persona encarregada de dur-lo a terme;
- Comunicació sobre els fills
- Comunicació amb els fills
- Assistència dels progenitors a les activitats que realitzin els fills (festivals fi de curs, extraescolars, partits...)
- Els preparatius de viatges i custòdia de documents
- La roba, l'equipació esportiva i els béns personals dels fills.
- Elecció de professionals de la salut
- Elecció d'activitats extraescolars
- Elecció d'escola

No està previst que es puguin fer canvis en aspectes que depenen de la decisió judicial com la modificació de la guarda i règim de visites, canvis de residència dels menors, modificacions de pensió d'aliments, canvis en cas que el contacte de progenitor i fill sigui supervisat per resolució judicial.

Què s'aconsegueix amb el procés de CP?

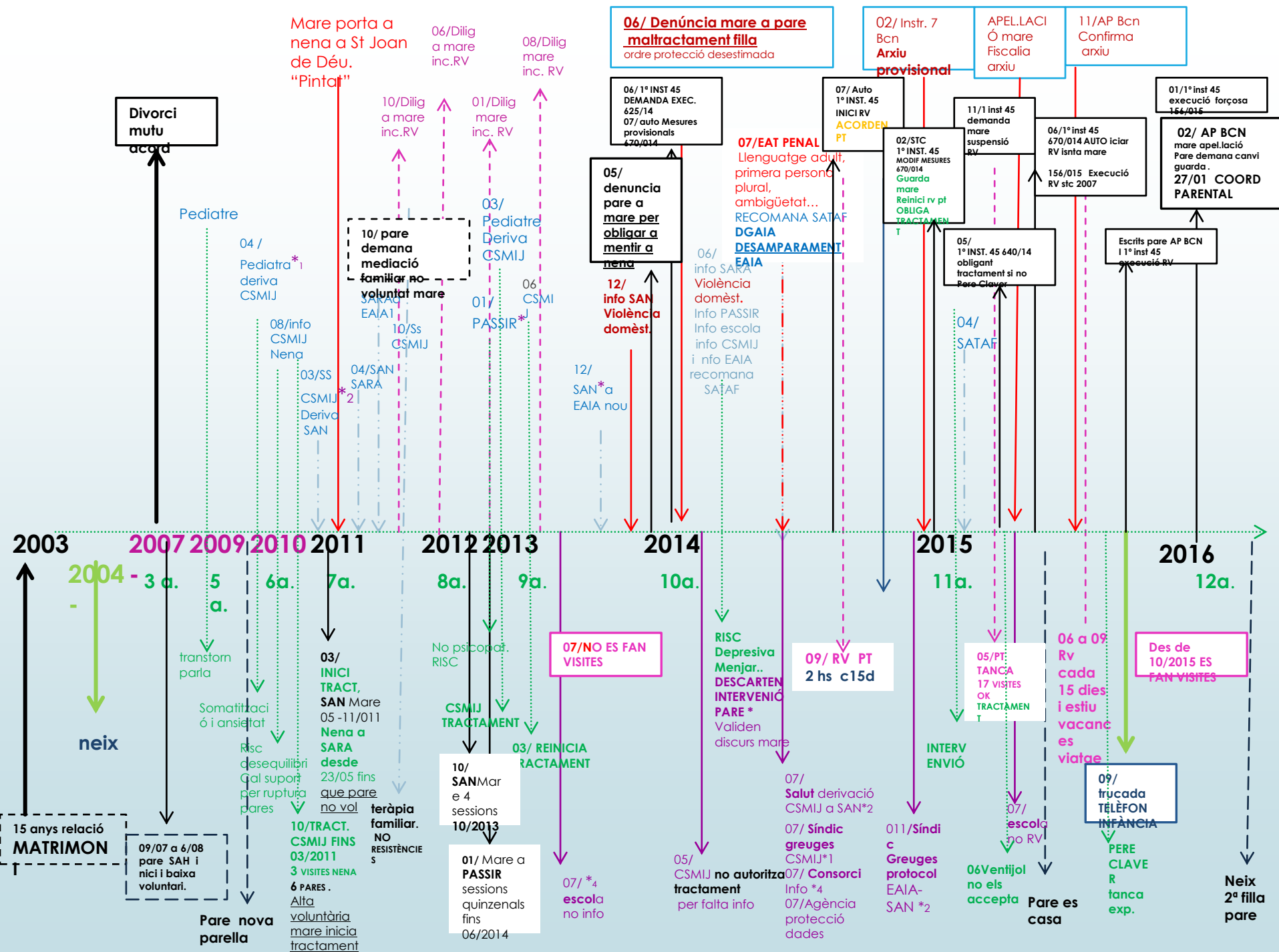
- Reduir la judicialització
- Millorar el benestar dels fills i filles
- Resoldre els conflictes familiars
- Que es coordinin els diferents professionals que estan intervenint
- Aprendre a comunicar-se de forma adequada amb la seva ex parella

Què fa el/la CP?

- Promou la comunicació entre els progenitors
- Escolta les necessitats dels fills i filles com a objectius prioritari
- Es coordina amb tots els professionals que estan intervenint
- Ajuda a portar a terme el Pla de Parentalitat
- Dóna pautes concretes als progenitors
- El coordinador de coparentalitat, com auxiliar del jutge, elaborarà informes del progrés.

DIFICULTATS EN UN CAS CONCRET: CAS ANNA

- Multiplicitat procediments judicials civils i penals.
- Multiplicitat de serveis que havien intervingut.
- Informes contradictoris.
- Discurs contradictori i confós dels progenitors.
- Situació salut mental de la nena.
- Naixement imminent germana per part de pare.

Objectius treballats CP (cas Anna)

1. **OBJECTIU: Donar suport psicològic a la menor, sent necessària la legitimació i col·laboració d'ambdós progenitors.**

METODOLOGIA: sessió conjunta es va proposar buscar un centre vàlid per ambdós

RESULTAT: ambdós progenitors varen valorar diferents serveis de suport, s'han coordinat i han acudit conjuntament a informar-se a un centre de teràpia familiar.

Acceptant ambdós iniciar una teràpia familiar juntament amb la nena.

2. **OBJECTIU: Reforçar la coparentalitat amb la filla.**

METODOLOGIA: Es va consensuar amb els progenitors la possibilitat de realitzar una entrevista amb la menor en la que en un primer moment ambdós progenitors estarien presents i explicitar-li l'esforç que estaven fent per ella de treballar conjuntament per millorar en la seva relació.

RESULTAT: Es va realitzar la reunió on la filla va participar activament, ambdós progenitors varen explicitar que estaven en una "escola de pares".

Ambdós mostren actitud cordial entre ells davant la nena.

Mare mostra actitud verbal i no verbal de validació vers el pare.

Pare mostra actitud positiva vers la nena i la mare.

3.- OBJECTIU: Facilitar una represa de contacte entre la menor i el progenitor no custodi.

METODOLOGIA: Es va consensuar amb els progenitors la possibilitat aprofitar l'entrevista amb la menor per tal de explicitar el diàleg coparental.

RESULTAT: Es va realitzar la reunió on la filla va participar activament i ambdós progenitors van interactuar.

4.- OBJECTIU: Facilitar la represa de contacte entre la menor i la família del progenitor no custodi.

METODOLOGIA: Es va consensuar amb els pares un dinar en un lloc neutral, amb la presència d'una persona de l'entorn patern de confiança mútua: l'avi patern.

Es van acordar les següents pautes:

-La mare assumia el compromís de facilitar la trobada.

-Si la nena accedia a quedar-se, es trucarien a els 15.30 per tal de valorar si la sobretaula pare filla continuava o inclús es realitzava el règim de cap de setmana.

- En el cas que la menor posés resistències en el dinar, al tractar-se d'una decisió consensuada entre progenitors, la mare es quedaria a dinar amb el pare i l'avi patern.

RESULTAT: Es va poder realitzar el dinar pactat..

5 .- OBJECTIU: Facilitar que la menor tingúes coneixement del naixement d'una germana.

METODOLOGIA: es va fer reunió pares i filla amb coord parental per tal d'exposar-ho. **RESULTAT:** la nena es va posar molt contenta i fins i tot van decidir un regal per fer-li.

6.- OBJECTIU: facilitar que el pare tingui coneixement de la realitat escolar i salut de la menor.

METODOLOGIA: COORDINAR-NOS amb l'escola de la menor.

RESULTAT: L'escola no mostra equidistància respecte el conflicte parental.

PROPERA REUNIÓ CONJUNTA ESTABLIREM PROTOCOL DE COMUNICACIÓ

- QUÈ CAL INFORMAR / QUÈ CAL COMUNICAR/ QUÈ CAL CONSENSUAR.**
- COM COMUNICAR:**
- QUIN MITJÀ DE COMUNICACIÓ .**

BIBLIOGRAFIA

- Bikel, R. Y Zanuso, L. (2007). Hasta que la muerte nos separe. Divorcio, duelo, reparacion y correlaciones judiciales. Sistemas familiares.
- Capdevila, C (2013). La figura del coordinador de parentalitat en les separacions altament conflictives.
www.psiara.cat/view_article.asp
- Carter, M (2013). Parenting coordination: a practical guide for family law professionals. New York: Springer Publisching Company
- D'Abate, D. (2013). El rol del psicòleg mediador com a coordinador de parentalitat en les separacions d'alta conflictivitat. Conferència 4 d'octubre al COPC.
- Entrevista a Aldo Morrone (2013), coordinador y formador del Consensus Mediation Center de Montreal. Conferència 11 de març de 2013 al COPC.
- Elis, E i Boyan, S (2010), Intervention strategies for parent coordinators in parental alienation cases. Family Therapy.

Preguntas?

Moltes gràcies!